

ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค BANI World กับประสิทธิผล
ของการบริหารกิจการนักเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

THE RELATIONSHIP BETWEEN SCHOOL ADMINISTRATORS' COMPETENCIES IN THE
BANI WORLD ERA AND THE EFFECTIVENESS OF STUDENT AFFAIRS
ADMINISTRATION IN SECONDARY SCHOOLS UNDER THE OFFICE
OF THE BASIC EDUCATION COMMISSION

ฐิติกมลสิริ ลาโพธิ์¹

Thirikamol Siri Lapho¹

Corresponding Author E-mail: lppukpui@gmail.com

Received: Jul 13, 2025; Revised: Jul 22, 2025; Accepted: Jul 31, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค BANI World 2) ศึกษาประสิทธิผลของการบริหารกิจการนักเรียน 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับประสิทธิผลการบริหารกิจการนักเรียน และ 4) นำเสนอแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค BANI World ด้านการบริหารกิจการนักเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน วิจัยเป็นแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างคือครูผู้สอน 400 คน ที่ได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1) สมรรถนะของผู้บริหารอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่สูงที่สุดคือการมีวิสัยทัศน์และการวางแผนระยะยาว ขณะที่ต่ำที่สุดคือการจัดการกับความเครียด 2) ประสิทธิผลของการบริหารกิจการนักเรียนอยู่ในระดับมาก โดยด้านการวางแผนงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านการประเมินผลต่ำสุด 3) สมรรถนะของผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงกับประสิทธิผลการบริหารกิจการนักเรียน ($r = 0.833$) โดยเฉพาะด้านการปรับตัวและความยืดหยุ่นสัมพันธ์กับการวางแผนงาน ($r = 0.925$) และ 4) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะ ได้แก่ การปรับแผนตามสถานการณ์ การดูแลสุขภาพจิต การประเมินความเสี่ยง การใช้สื่อดิจิทัล การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างเป้าหมายร่วม การส่งเสริมการมีส่วนร่วม การพัฒนาทักษะใหม่ และการทำงานร่วมกับชุมชน

คำสำคัญ : สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา, ยุค BANI World, การบริหารกิจการนักเรียน, ประสิทธิภาพการบริหาร

¹อาจารย์, คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

¹Lecturer, Faculty of Education and Development Sciences Kasetsart University Kamphaeng Saen Campus

Abstract

This research aimed to 1) study examine the competency level of school administrators in the BANl World era, 2) investigate the effectiveness of student affairs administration, 3) explore the relationship between administrators' competencies and the effectiveness of student affairs administration, and 4) propose guidelines for developing school administrators' competencies in the BANl World era regarding student affairs administration for secondary schools under the Office of the Basic Education Commission. A mixed-methods research design was employed, utilizing both questionnaires and interview forms. The sample consisted of 400 teachers selected through multi-stage random sampling. Data were analyzed using both descriptive and inferential statistics, including percentage, mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient, as well as content analysis. The research findings were as follows:

1) The school administrators' competencies in the BANl World were found to be at a high level. The highest-rated competency was having a vision and long-term planning, while the lowest-rated was stress management. 2) The effectiveness of student affairs administration was also at a high level. The highest mean score was in the area of planning, while evaluation had the lowest. 3) There was a strong positive correlation between administrators' competencies and the effectiveness of student affairs administration ($r = 0.833$). In particular, adaptability and flexibility were highly correlated with planning ($r = 0.925$). 4) The proposed guidelines for competency development include: adapting plans according to changing situations, promoting mental health, conducting risk assessments, using digital media, communicating effectively, setting shared goals, encouraging participation, developing new skills, and collaborating with the community.

Keywords : Educational Leadership Competency, BANl World, Student Affairs Administration, Administrative Effectiveness

บทนำ

ในปัจจุบัน โลกได้ก้าวเข้าสู่ยุค BANI World ซึ่งเป็นบริบทใหม่ที่เต็มไปด้วยความเปราะบาง (Brittle) ความวิตกกังวล (Anxious) ความไม่แน่นอน (Nonlinear) และความคลุมเครือ (Incomprehensible) โดยมีปัจจัยซ้อนทับหลายประการ อาทิ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี สังคมผู้สูงอายุ พฤติกรรมผู้คนที่ยืดหยุ่นไป การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ และผลกระทบจากโลก VUCA ที่สร้างแรงสั่นสะเทือนต่อทุกมิติ โดยเฉพาะระบบการศึกษา ผู้เรียนทุกระดับต้องเผชิญกับภาวะถดถอยในการเรียนรู้ ปัญหาสุขภาพจิต และความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ส่งผลให้สถานศึกษาจำเป็นต้องปรับตัวอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องมีสมรรถนะเพียงพอในการนำพาคอร์สให้สามารถรับมือและพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ไทยโพสท์. 2567; ออนไลน์; ปิยวรรณ วิเศษสุวรรณภูมิ และพิทยชา ตั้งพรไพบูลย์. 2566; Latif, et al. 2021)

การบริหารจัดการศึกษายุคใหม่ต้องอาศัยผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ รอบรู้ในเชิงกลยุทธ์ และสามารถปรับใช้เทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาองค์กรได้อย่างเหมาะสม ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสามารถบริหารจัดการทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และงานบริหารทั่วไป ในโลกยุค BANI BANI World ระบบการศึกษาทุกระดับต้องเผชิญกับความท้าทายที่ซับซ้อนและคาดเดาได้ยาก โดยเฉพาะการบริหารกิจการนักเรียนซึ่งมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเยาวชนให้มีคุณธรรม จริยธรรม วินัย และความรับผิดชอบต่อสังคม อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคนี้ส่งผลให้การบริหารกิจการนักเรียนขาดความยืดหยุ่น ไม่สามารถตอบสนองต่อปัญหาที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากรายงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2566) พบว่า นักเรียนมีภาวะเครียดและซึมเศร้าเพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ 25 ขณะที่ข้อมูลจากกรมสุขภาพจิต (2566) ระบุว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและปลายกว่า 30% เผชิญภาวะวิตกกังวลเกี่ยวกับอนาคต การเรียน และครอบครัว ซึ่งกระทบต่อพฤติกรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยตรง นอกจากนี้ พฤติกรรมนักเรียนที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เช่น ความรุนแรง การใช้อินเทอร์เน็ตอย่างไม่เหมาะสม และการต่อต้านกฎระเบียบ ทำให้กิจกรรมในรูปแบบเดิมไม่สามารถตอบสนองต่อสภาพปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ (วริยา สายสว่าง. 2566) ขณะเดียวกัน ความต้องการของนักเรียนที่หลากหลายและซับซ้อนยังท้าทายการบริหารแบบดั้งเดิมที่ขาดข้อมูลเชิงลึกและการวิเคราะห์เชิงระบบ ส่งผลให้ไม่สามารถออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง (ศิริลักษณ์ นิสสัยพันธุ์. 2565) นอกจากนี้ยังมีปัจจัยเชิงโครงสร้าง เช่น งบประมาณที่จำกัด การขาดแคลนบุคลากรเฉพาะทาง และการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายที่ยังไม่ทั่วถึง โดยเฉพาะเมื่อโรงเรียนมัธยมในสังกัด สพฐ. กว่าร้อยละ 70 รายงานว่าขาดบุคลากรด้านการดูแลและส่งเสริมพฤติกรรมนักเรียน (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. 2566) ซึ่งล้วนเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการบริหารกิจการนักเรียนในยุคปัจจุบัน

ด้วยเหตุนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีสมรรถนะที่สอดคล้องกับความท้าทายในยุค BANI World โดยต้องสามารถวางแผนเชิงกลยุทธ์ ใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาหลักสูตร บุคลากร และระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างรอบด้าน พร้อมทั้งสร้างสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่ปลอดภัย เอื้อต่อสุขภาพจิต และลดความเหลื่อมล้ำทางโอกาส เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่อง “สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค BANI World ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารกิจการนักเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยมีเป้าหมายเพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารที่เหมาะสมกับบริบทปัจจุบัน อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาไทยให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค BANI World สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพของการบริหารกิจการนักเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค BANI World กับประสิทธิภาพของการบริหารกิจการนักเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค BANI World ด้านการบริหารกิจการนักเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเพื่อศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค BANI World ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของ การบริหารกิจการนักเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการแนวคิดและทบทวนวรรณกรรม ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาในยุค BANI World

1.1 ความหมายของ BANI World

Dieffenbacher (2023) อธิบายว่า BANI World เป็นแนวคิดของ Jamais Cascio ที่สะท้อนโลกยุคใหม่ ซึ่งเปลี่ยนแปลงรวดเร็วและส่งผลกระทบทางอารมณ์ โดยประกอบด้วย ความเปราะบาง (Brittle), ความวิตกกังวล (Anxious), ความเปลี่ยนแปลงไม่เป็นเส้นตรง (Nonlinear) และความเข้าใจยาก (Incomprehensible)

จุฬารักษ์ โสตะ และคณะ (2567) กล่าวว่า BANI World ทำลายผู้บริหารให้ปรับตัวและพัฒนาทักษะใหม่เพื่อรับมือกับความซับซ้อนและความไม่แน่นอนในโลกยุคปัจจุบัน

สรุปได้ว่า BANI World คือยุคแห่งความเปราะบาง วิตกกังวล เปลี่ยนแปลงไม่เป็นเส้นตรง และเข้าใจยาก ซึ่งผู้บริหารต้องมีความยืดหยุ่น ปรับตัว และบริหารความไม่แน่นอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษากับการเตรียมรับมือและแนวทางบริหารในยุค BANI World

ในยุค BANI World ที่เต็มไปด้วยความเปราะบาง วิตกกังวล และซับซ้อน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องปรับตัวอย่างรวดเร็ว วางแผนสอดคล้องกับสถานการณ์จริง ดูแลสุขภาพจิตของบุคลากร ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี และสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่โปร่งใส เพื่อเสริมความมั่นใจ ขวัญกำลังใจ และนำพาสถานศึกษาให้ก้าวผ่านความท้าทายได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 2567, จิราเจต วิเศษดอนหวาย. 2565)

2. แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา

2.1 ความหมายของสมรรถนะ

อัญชลี ไหมทอง (2565) กล่าวว่า สมรรถนะ คือ ความสามารถเชิงบูรณาการจากความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะภายใน ที่ผลักดันให้บุคคลปฏิบัติงานและแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพในสถานการณ์จริง

ปกรณรัตน์ สุวรรณภาศรี (2566) กล่าวว่า สมรรถนะ คือ ลักษณะทางพฤติกรรมที่เกิดจากความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะเฉพาะตัว ซึ่งทำให้บุคคลสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า สมรรถนะ คือ ความสามารถหรือพฤติกรรมที่เกิดจากองค์ความรู้ ทักษะ และทัศนคติ ซึ่งช่วยให้บุคคลปฏิบัติงานและแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

2.2 ความสำคัญของสมรรถนะ

สมรรถนะเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้บุคคลทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมายขององค์กร และส่งเสริมการพัฒนาองค์กร โดย ฉวีวรรณ ฉัตรวิไล (2560) ระบุว่า สมรรถนะมีบทบาทต่อการบริหารและพัฒนาบุคลากรให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะที่ Sydanmaanlakka (2002) ชี้ว่า สมรรถนะของแต่ละบุคคลเมื่อรวมกันจะเสริมพลังให้ทีมและองค์กร พัฒนาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในระยะยาว

2.3 องค์ประกอบของสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค BANI World

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค BANI World ตามแนวคิดของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2562, เสาวลักษณ์ พิมพ์ภูลาด. 2564, จิราเจต วิเศษดอนหวาย. 2565, เจริญ ภูวจิตร. 2565, อัญชลี ไหมทอง. 2565, ชูขวัญ รัตนพิทักษ์ธาดา. 2566, ปกรณรัตน์ สุวรรณภาศรี. 2566, จุฬารักษ์ โสตะ และคณะ. 2567, รุติยา จันทา. 2567, ญาณิศา นวลแก้ว. 2567, สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 2567, Parekh. 2022, EAE business school. 2022, Asirit. 2023 และ Bushuyev, et al. 2023 สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 9 ด้าน ดังนี้ 1) การปรับตัวและความยืดหยุ่น 2) การจัดการกับความเครียดและความวิตกกังวล 3) การศึกษาสถานการณ์และวิเคราะห์ปัญหาให้ถูกต้อง 4) การใช้เทคโนโลยีและดิจิทัลในการบริหารงาน 5) การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

6) การมีวิสัยทัศน์และวางแผนระยะยาว 7) การสร้างแรงจูงใจและการสนับสนุน 8) การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต 9) การเสริมสร้างการทำงานเป็นทีมและสร้างสัมพันธ์ที่ดี

3. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียนและประสิทธิผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน

3.1 ความหมายของการบริหารกิจการนักเรียน

ชัยเดช ศิริไพศาล (2562) กล่าวว่า การบริหารกิจการนักเรียน คือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีความประพฤติดี มีวินัย และทักษะชีวิต พร้อมเตรียมความพร้อมสู่สังคม

กัมปนาท อาทิตยตั้ง (2565) กล่าวว่า การบริหารกิจการนักเรียน คือ การบริหารงานและกิจกรรมนอกห้องเรียนเพื่อพัฒนานักเรียนอย่างรอบด้านและเต็มศักยภาพ

สรุปได้ว่า การบริหารกิจการนักเรียน คือ การจัดกิจกรรมนอกห้องเรียนโดยความร่วมมือของผู้บริหาร ครู และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนานักเรียนให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 ความหมายของประสิทธิผลการบริหารกิจการนักเรียน

ณัฐพล แสงงาม (2564) กล่าวว่า ประสิทธิผลการบริหารกิจการนักเรียน คือ การดำเนินงานที่บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายตามที่คาดหวัง โดยพิจารณาจากผลการดำเนินงานเทียบกับเป้าหมายที่กำหนดไว้

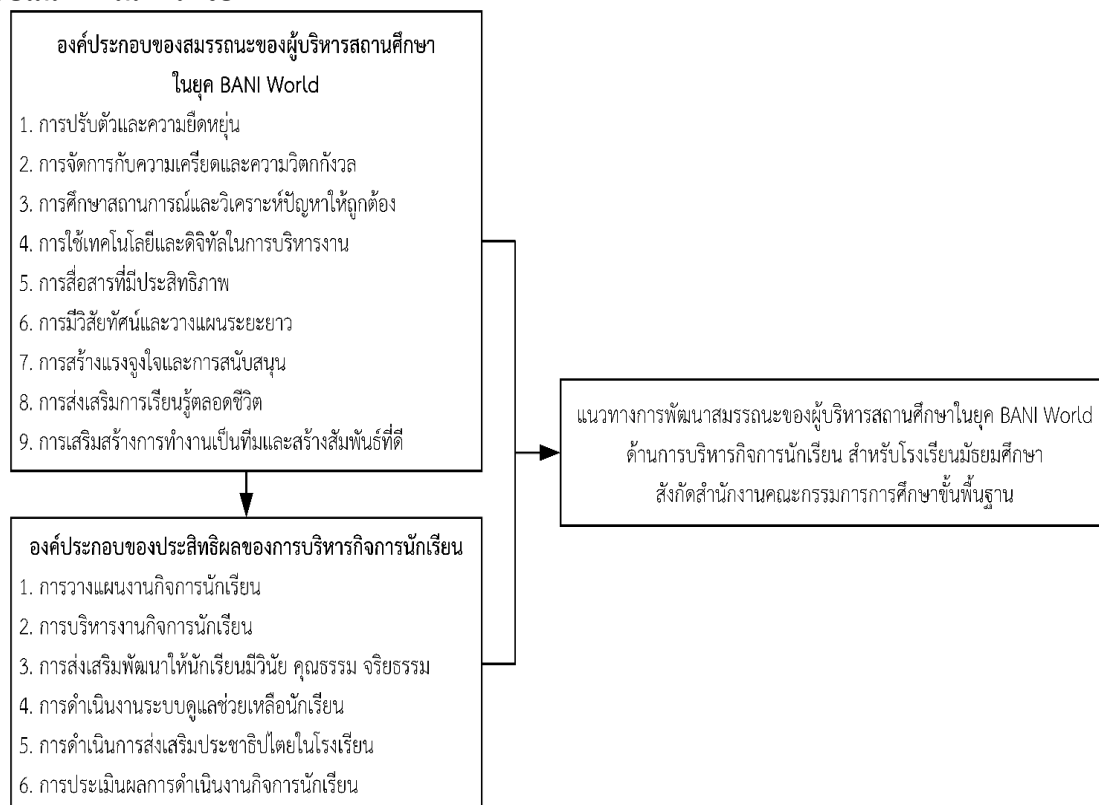
สุธิดา สมหวังได้ (2566) กล่าวว่า ประสิทธิผลการบริหารงานกิจการนักเรียน คือ ระดับผลของความสำเร็จจากการบริหารที่ทำให้งานบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

สรุปได้ว่า ประสิทธิภาพของการบริหารกิจการนักเรียน คือ ผลสำเร็จของการดำเนินงานที่บรรลุวัตถุประสงค์ พัฒนาการเรียนการสอน เตรียมความพร้อมนักเรียน และสร้างความพึงพอใจแก่บุคลากร เพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมายและเตรียมนักเรียนรับมือกับอนาคต

3.3 ประสิทธิผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลการดำเนินงานกิจการนักเรียนตามมาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา ของ สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สพฐ. พ.ศ. 2560 (ปรับปรุง พ.ศ. 2562) ได้กำหนดกรอบแนวทางการดำเนินงานกิจการนักเรียนที่มุ่งเน้นประสิทธิผลใน 6 ด้านสำคัญ ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางประเมินและพัฒนากิจการดำเนินงานในสถานศึกษาได้ ดังนี้ 1) การวางแผนงานกิจการนักเรียน 2) การบริหารงานกิจการนักเรียน 3) การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม 4) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5) การดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน 6) การประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค BANI World มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลของการบริหารกิจการนักเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยมุ่งศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค BANI World ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารกิจการนักเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2567 จำนวน 106,948 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2567 จำนวน 400 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan (1970 อ้างถึงใน วาโร เฟิงส์วอร์ต. 2565) ได้กลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำ 383 คน แต่ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างครอบคลุมทั่วประเทศ โดยใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด. 2560) และผู้ให้ข้อมูลหลักสำหรับการศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค BANI World เพื่อเพิ่มประสิทธิผลของการบริหารกิจการนักเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สพฐ. ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ มี 2 ฉบับ ได้แก่

1. แบบสอบถามสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค BANI World ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารกิจการนักเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ เก็บข้อมูลผ่าน Google Form โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค BANI World ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ประกอบด้วย 9 ด้าน ได้แก่ 1) การปรับตัวและความยืดหยุ่น 2) การจัดการกับความเครียดและความวิตกกังวล 3) การศึกษาสถานการณ์และวิเคราะห์ปัญหาให้ถูกต้อง 4) การใช้เทคโนโลยีและดิจิทัลในการบริหารงาน 5) การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ 6) การมีวิสัยทัศน์และวางแผนระยะยาว 7) การสร้างแรงจูงใจและการสนับสนุน 8) การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และ 9) การเสริมสร้างการทำงานเป็นทีมและสร้างสัมพันธ์ที่ดี

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการบริหารกิจการนักเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) การวางแผนงานกิจการนักเรียน 2) การบริหารงานกิจการนักเรียน 3) การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม 4) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5) การดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน และ 6) การประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน

2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค BANI World เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารกิจการนักเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามฉบับนี้ไปตรวจความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยวิเคราะห์หาค่า IOC มีค่า 0.80-1.00 และนำไปทดลองใช้กับครูผู้สอนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สพฐ. ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คนมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตอนที่ 2 เท่ากับ 0.95 และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตอนที่ 3 เท่ากับ 0.90

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยประสานงานกับคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน เพื่อขอหนังสืออนุเคราะห์เก็บข้อมูลถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาทั้ง 18 เขต

2. เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามออนไลน์ โดยการส่งแบบสอบถาม ส่งลิงก์และ QR Code ถึงครูจำนวน 400 ฉบับ ได้รับคืน 400 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3. การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ภายหลังการเก็บข้อมูลแบบสอบถาม มาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะให้สอดคล้องกับตัวแปรการวิจัย จากนั้นขอหนังสืออนุญาตจากคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้บริหารสถานศึกษาที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์ด้วยตนเองตามวันเวลาและสถานที่ที่กำหนด

ผู้วิจัยตรวจสอบวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค BANI World และระดับประสิทธิภาพของการบริหารกิจการนักเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. วิเคราะห์หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค BANI World กับประสิทธิภาพของการบริหารกิจการนักเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

4. วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และสรุปผลแล้วนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

การศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค BANI World ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารกิจการนักเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปรากฏดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค BANI World สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตารางที่ 1 แสดงสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค BANI World สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค BANI World	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. การปรับตัวและความยืดหยุ่น	3.81	0.29	มาก
2. การจัดการกับความเครียดและความวิตกกังวล	3.69	0.54	มาก
3. การศึกษาสถานการณ์และวิเคราะห์ปัญหาให้ถูกต้อง	3.77	0.44	มาก
4. การใช้เทคโนโลยีและดิจิทัลในการบริหารงาน	3.79	0.38	มาก
5. การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ	3.74	0.76	มาก
6. การมีวิสัยทัศน์และวางแผนระยะยาว	3.84	0.40	มาก
7. การสร้างแรงจูงใจและการสนับสนุน	3.72	0.74	มาก
8. การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต	3.70	0.74	มาก
9. การเสริมสร้างการทำงานเป็นทีมและสร้างสัมพันธ์ที่ดี	3.76	0.46	มาก
รวม	3.76	0.44	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค BANI World สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สพฐ. มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทั้งหมด ($\bar{x} = 3.76$, S.D. = 0.44) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์และวางแผนระยะยาว ($\bar{x} = 3.84$, S.D. = 0.40) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการจัดการกับความเครียดและความวิตกกังวลที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.69$, S.D. = 0.54)

2. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลของการบริหารกิจการนักเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตารางที่ 2 แสดงประสิทธิผลของการบริหารกิจการนักเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ประสิทธิผลของการบริหารกิจการนักเรียน	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. การวางแผนงานกิจการนักเรียน	3.81	0.31	มาก
2. การบริหารงานกิจการนักเรียน	3.78	0.31	มาก
3. การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม	3.77	0.35	มาก
4. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	3.79	0.31	มาก
5. การดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน	3.76	0.34	มาก
6. การประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน	3.75	0.43	มาก
รวม	3.78	0.31	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ประสิทธิผลของการบริหารกิจการนักเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สพฐ. มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทั้งหมด ($\bar{x} = 3.78$, S.D. = 0.31) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน ($\bar{x} = 3.81$, S.D. = 0.31) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียนที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.75$, S.D. = 0.43) 3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค BANI World กับประสิทธิผลของการบริหารกิจการนักเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค BANI World กับประสิทธิผลของการบริหารกิจการนักเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ประสิทธิผลของ การบริหารกิจการนักเรียน (Y)	สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค BANI World (X)									สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค BANI World ในภาพรวม (X)
	ด้านการปรับตัวและความยืดหยุ่น (X1)	ด้านการจัดการกับความเครียดและความวิตกกังวล (X2)	ด้านการศึกษาศาสนาการณและวิเคราะห์ปัญหาให้ถูกต้อง (X3)	ด้านการใช้เทคโนโลยีและดิจิทัลในการบริหารงาน (X4)	ด้านการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ (X5)	ด้านการมีวิสัยทัศน์และวางแผนระยะยาว (X6)	ด้านการสร้างแรงจูงใจและการสนับสนุน (X7)	ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (X8)	ด้านการเสริมสร้างการทำงานเป็นทีมและสร้างสัมพันธ์ที่ดี (X9)	
ด้านการวางแผน งานกิจการนักเรียน (Y1)	.93**	.39**	.62**	.73**	.29**	.78**	.31**	.31**	.54**	.57**
ด้านการบริหารงาน กิจการนักเรียน (Y2)	.92**	.49**	.66**	.74**	.32**	.68**	.33**	.32**	.53**	.59**
ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียน มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (Y3)	.78**	.73**	.79**	.81**	.67**	.60**	.67**	.66**	.70**	.84**
ด้านการดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน (Y4)	.91**	.51**	.64**	.74**	.32**	.64**	.32**	.32**	.55**	.59**
ด้านการดำเนินการส่งเสริม ประชาธิปไตยในโรงเรียน (Y5)	.79**	.78**	.84**	.87**	.68**	.67**	.68**	.67**	.61**	.86**
ด้านการประเมินผลการดำเนินงาน กิจการนักเรียน (Y6)	.66**	.87**	.86**	.85**	.85**	.60**	.84**	.84**	.54**	.94**
ประสิทธิผลของการบริหารกิจการ นักเรียน ในภาพรวม (Y)	.91**	.72**	.83**	.89**	.61**	.73**	.61**	.60**	.64**	.83**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค BANI World กับประสิทธิผลของการบริหารกิจการนักเรียน มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = 0.83$) เมื่อพิจารณารายด้านของสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค BANI World ด้านการปรับตัวและความยืดหยุ่น มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.91$) รองลงมาคือ ด้านการใช้เทคโนโลยีและดิจิทัลในการบริหารงาน มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = 0.87$) และระดับต่ำสุด คือ ด้านการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.61$)

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์รายคู่ ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค BANI World กับประสิทธิผลของการบริหารกิจการนักเรียน พบว่า คู่ที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกสูงในอันดับสูงสุด คือ สมรรถนะของผู้บริหาร

สถานศึกษาในยุค BANI World ด้านการปรับตัวและความยืดหยุ่น และประสิทธิผลของการบริหารกิจการนักเรียน ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = 0.93$) และคู่ที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับต่ำสุด คือ สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค BANI World ด้านการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการบริหารกิจการนักเรียน การวางแผนงานกิจการนักเรียนมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = 0.29$)

4. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค BANI World ด้านการบริหารกิจการนักเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถสรุปแนวทางการพัฒนาสมรรถนะดังนี้ 1) การปรับแผนตามสถานการณ์ ให้อาจารย์ผู้สอนเชิงกลยุทธ์ ปรับแผนให้ยืดหยุ่นตามสถานการณ์ ใช้ข้อมูลและเทคโนโลยีประกอบการตัดสินใจอย่างรวดเร็ว พร้อมเปิดโอกาสให้ทีมงานมีส่วนร่วม 2) ดูแลสุขภาพจิต พัฒนาทักษะควบคุมอารมณ์ สร้างสมดุลชีวิต ส่งเสริมกิจกรรมผ่อนคลาย และจัดบริการให้คำปรึกษาทางจิตใจ 3) ประเมินความเสี่ยง วิเคราะห์สถานการณ์รอบด้าน ใช้ข้อมูลลดความวิตกกังวล ตัดสินใจยืดหยุ่น และบริหารความเสี่ยงอย่างรอบคอบ 4) ใช้สื่อดิจิทัล ใช้เทคโนโลยีสื่อสารและเผยแพร่ข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ แก้ปัญหาซับซ้อนด้วยการคิดเชิงวิพากษ์และเลือกกลยุทธ์ที่เหมาะสม 5) สื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาทักษะพูด ฟัง เขียน และใช้เทคโนโลยี ถ่ายทอดข้อมูลอย่างชัดเจน เชื่อมโยงทุกภาคส่วนให้เข้าใจตรงกัน 6) กำหนดเป้าหมายร่วม สร้างวิสัยทัศน์ แรงบันดาลใจ และแผนงานที่ยืดหยุ่น เพื่อขับเคลื่อนองค์กรสู่อนาคตร่วมกัน 7) ส่งเสริมการมีส่วนร่วม เสริมแรงใจและความรู้สึกมีคุณค่า สนับสนุนการตัดสินใจ และเปิดโอกาสพัฒนาทักษะใหม่ พร้อมจัดหาทรัพยากรสนับสนุน 8) พัฒนาทักษะใหม่ สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการใช้นวัตกรรม เทคโนโลยี และการคิดเชิงระบบ และ 9) ทำงานร่วมกับชุมชน ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม เปิดกว้าง รับฟัง โปร่งใส และสร้างความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

จากผลการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยสรุป สมรรถนะทั้ง 9 ด้านของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค BANI World ล้วนมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างประสิทธิผลของการบริหารกิจการนักเรียนอย่างรอบด้าน ตั้งแต่การปรับแผนอย่างยืดหยุ่น การดูแลสุขภาพจิต การวิเคราะห์ความเสี่ยง การใช้เทคโนโลยี การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ การมีวิสัยทัศน์ การสร้างแรงจูงใจ การส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ไปจนถึงการทำงานร่วมกับชุมชน ทั้งหมดล้วนสะท้อนถึงความสามารถในการนำพาองค์กรให้สามารถเผชิญและรับมือกับความเปลี่ยนแปลงของโลกยุค BANI ได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

อภิปรายผล

1. สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค BANI World สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สพฐ. อยู่ในระดับสูงทุกด้าน โดยสูงสุดคือด้านวิสัยทัศน์และการวางแผนระยะยาว ซึ่งสะท้อนความจำเป็นที่ผู้บริหารต้องมองการณ์ไกลและวางกลยุทธ์รองรับความเปลี่ยนแปลงและความไม่แน่นอนในโลกที่ซับซ้อน งานวิจัยของ เสาวลักษณ์ พิมพ์กุล (2564) ที่ศึกษาการวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อัญชลี ไหมทอง (2565) ที่ศึกษาการวิเคราะห์สมรรถนะผู้บริหารการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในยุคลิขิต และ จุฬารัตน์ โสตะ และคณะ (2567) ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำจากยุคคว่ำกาเหว่าสู่ยุค BANI World ซึ่งจากผลการศึกษาล้วนชี้ให้เห็นว่าการมีวิสัยทัศน์และความคิดเชิงกลยุทธ์เป็นสมรรถนะสำคัญสำหรับผู้บริหารยุคนี้ ขณะที่งานวิจัยต่างประเทศ เช่น Ibrahim (2019) และ Asirit (2023) ที่ศึกษามาตรฐานสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเมื่อใหม่ในฐานะผู้นำด้านนวัตกรรมการเรียนรู้ ยืนยันว่าวิสัยทัศน์ช่วยเสริมความยืดหยุ่นและความพร้อมรับมือการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นคะแนนสูงสุดในด้านนี้สะท้อนบทบาทสำคัญของผู้บริหารในการนำองค์กรผ่านความท้าทายในยุค BANI อย่างมั่นคงและยั่งยืน

2. ประสิทธิภาพของการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สพฐ. อยู่ในระดับสูงทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ การวางแผนงานกิจการนักเรียน ซึ่งสะท้อนถึงความสำคัญของการวางแผนอย่างเป็นระบบรอบคอบ และสอดคล้องกับเป้าหมายของผู้เรียนและขององค์กร ในขณะที่ ด้านการประเมินผลการดำเนินงาน แม้จะอยู่ในระดับสูงเช่นกัน แต่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดในบรรดาทุกด้าน แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาระบบติดตามและประเมินผลให้มีประสิทธิภาพและใช้ประโยชน์ได้จริงมากยิ่งขึ้น ผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของผดุงศักดิ์ ระภาณุสิทธิ์ (2566) ที่ศึกษาการบริหารกิจการนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยพบว่า สภาพการบริหารกิจการนักเรียนในปัจจุบันอยู่ในระดับมาก และมีแนวทางการบริหารที่ชัดเจน โดยเฉพาะในด้านการวางแผน ซึ่งมีการปรับปรุงแนวทางและแผนงานให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง รวมถึงด้านการติดตามและประเมินผลที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วน

เกี่ยวข้องเข้าร่วม และนำผลประเมินไปใช้พัฒนาการดำเนินงานต่อไป นอกจากนี้ยัง สอดคล้องกับผลการวิจัยของวรียา สายสว่าง (2566) ที่ศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนตามวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ ซึ่งพบว่าสภาพการบริหารในปัจจุบันยังอยู่ในระดับปานกลาง ขณะที่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาในด้านการบริหารจัดการกิจการนักเรียน และการประเมินผลการดำเนินงานในลำดับต้น ๆ อีกทั้งแนวทางที่พัฒนาขึ้นในงานวิจัยยังครอบคลุมทั้งการวางแผนการบริหาร การส่งเสริมคุณธรรม การดูแลช่วยเหลือนักเรียน การส่งเสริมประชาธิปไตย และการประเมินผล ซึ่งได้รับการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิว่ามีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด ดังนั้น จากผลการวิจัยจึงชี้ให้เห็นว่าการวางแผนอย่างมีระบบและรอบคอบควบคู่กับการพัฒนาระบบประเมินผลที่มีประสิทธิภาพเป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างยั่งยืนในบริบทของ สพฐ.

3. สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค BANI World มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงกับประสิทธิผลของการบริหารกิจการนักเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สพฐ. โดยเฉพาะในด้าน การปรับตัวและความยืดหยุ่น ซึ่งพบว่ามีความสัมพันธ์สูงสุด รองลงมาคือด้าน การใช้เทคโนโลยีและดิจิทัลในการบริหารงาน สะท้อนให้เห็นว่า ผู้บริหารที่สามารถตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของบริบท BANI ได้อย่างยืดหยุ่น และใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ จะส่งเสริมให้กระบวนการบริหารกิจการนักเรียนดำเนินไปอย่างราบรื่นและเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างแท้จริง ในขณะที่ด้านการสื่อสาร แม้จะมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง แต่ยังคงมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผลการศึกษานี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Asirit (2023) ที่ศึกษากลยุทธ์ภาวะผู้นำที่เหมาะสมสำหรับการรับมือกับความท้าทายอันซับซ้อนในบริบท BANI ซึ่งเน้นย้ำถึงความสำคัญของคุณลักษณะผู้นำ เช่น ความสามารถในการปรับตัว ประสบการณ์การเป็นผู้นำ และบรรยากาศองค์กรที่เอื้อต่อการพัฒนา ส่งผลต่อความสามารถในการเป็นผู้นำที่ตอบสนองต่อความไม่แน่นอนและซับซ้อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานของ Sergey Bushuyev et al. (2023) ซึ่งศึกษาเรื่องการบริหารโครงการนวัตกรรมในสภาพแวดล้อม BANI โดยเสนอแนวทางการบริหารที่ต่ออาจอาศัยความยืดหยุ่น การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การใช้เทคโนโลยี และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้สามารถปรับตัวรับมือกับความไม่แน่นอนและความซับซ้อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในบริบทด้านการศึกษา ซึ่งผู้นำจำเป็นต้องสร้างวัฒนธรรมแห่งนวัตกรรม และประยุกต์ใช้ทักษะที่หลากหลายในการบริหารจัดการ ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าการปรับตัวอย่างยืดหยุ่น และการใช้เทคโนโลยีอย่างชาญฉลาดคือ สมรรถนะสำคัญที่มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของการบริหารกิจการนักเรียนในบริบท BANI World โดยมีการสื่อสารเป็นองค์ประกอบสนับสนุนที่เสริมให้การบริหารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

4. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค BANI World ด้านการบริหารกิจการนักเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สพฐ. ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารควรเน้นการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่สามารถปรับตัวอย่างยืดหยุ่น ใช้ข้อมูลและเทคโนโลยีในการตัดสินใจอย่างรวดเร็วและแม่นยำ โดยเฉพาะในบริบทที่เต็มไปด้วยความเปราะบาง วิดกักวอล ไม่เป็นเส้นตรง และยากต่อการคาดการณ์ ซึ่งเป็นลักษณะเด่นของโลกยุค BANI ผลการศึกษานี้ สอดคล้องกับแนวคิดของ จูฬภรณ์ โสตะ และคณะ (2567) ที่ระบุว่า การวางแผนอย่างยืดหยุ่นและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสื่อสารช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงาน พร้อมทั้งเน้นความสำคัญของการดูแลสุขภาพจิตบุคลากรผ่านบรรยากาศองค์กรที่สมดุล บริการให้คำปรึกษา และการส่งเสริมกิจกรรมผ่อนคลาย ชูขวัญ รัตนพิทักษ์ธาดา (2566) ยังเสนอว่าความสามารถของผู้นำในการประเมินความเสี่ยง การตัดสินใจเชิงข้อมูล และการคิดเชิงวิพากษ์ ถือเป็นหัวใจของการนำองค์กรให้สามารถปรับตัวและดำรงอยู่ได้ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลง ขณะที่ ปกรณ์รัตน์ สุวรรณภาศรี (2566) ได้เน้นย้ำถึงบทบาทของการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งทักษะการพูด ฟัง เขียน และการใช้เทคโนโลยี เพื่อเชื่อมโยงและลดความคลุมเครือภายในองค์กร รวมถึงการสร้างวิสัยทัศน์ร่วม แรงบันดาลใจ และการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน เพื่อขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงอย่างยั่งยืน ด้านการเสริมสร้างศักยภาพบุคลากร การเปิดโอกาสให้พัฒนาทักษะใหม่ การส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และความสามารถในการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการบริหาร ถือเป็นแนวทางสำคัญในการสร้างความพร้อมขององค์กรต่อความท้าทายในอนาคต (ปกรณ์รัตน์ สุวรรณภาศรี. 2566) รวมถึงการสร้างความร่วมมือ ความโปร่งใส และการเชื่อมโยงกับชุมชนท้องถิ่น ซึ่งวิริยะ กิณฑุทธ (2564) ชี้ว่า เป็นปัจจัยหลักของการบริหารกิจการนักเรียนอย่างยั่งยืน โดยสรุปการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค BANI World จำเป็นต้องครอบคลุมทั้ง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ การปรับตัวอย่างยืดหยุ่น การบริหารจัดการข้อมูล การใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ การสื่อสารสร้างความเข้าใจร่วม การส่งเสริมสุขภาพองค์กร และการพัฒนาทักษะใหม่ของบุคลากร เพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการบริหารกิจการนักเรียนให้สามารถตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในยุค BANI World อยู่ในระดับสูง โดยด้านวิสัยทัศน์และการวางแผนระยะยาวสูงสุด ขณะที่การจัดการความเครียดยังต่ำสุด ประสิทธิภาพการบริหารกิจการนักเรียนอยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะด้านการวางแผนงาน และสมรรถนะผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการบริหารกิจการนักเรียนอย่างมาก จากผลดังกล่าว ขอเสนอแนะทางการนำไปใช้ดังนี้

1.1 จัดอบรมพัฒนาผู้บริหาร เน้นทักษะการตัดสินใจเชิงข้อมูล ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ และการสื่อสารในสถานการณ์ไม่แน่นอน

1.2 ประยุกต์ใช้แนวทางพัฒนาสมรรถนะ 9 ด้าน เป็นกรอบจัดทำแผนพัฒนากิจการนักเรียน ให้ตอบโจทย์บริบทโลกที่ซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงเร็ว

1.3 ใช้ผลวิจัยเป็นเกณฑ์ประเมินสมรรถนะผู้บริหาร โดยเน้นด้านวิสัยทัศน์ การจัดการวิกฤต และการสร้างการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารเชิงลึก โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เพื่อประเมินผลการพัฒนาในสถานศึกษาจริงอย่างเป็นรูปธรรมและชัดเจน

2.2 ควรเปรียบเทียบบริบทของโรงเรียนหลากหลายประเภท ทั้งขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ และพื้นที่เมืองกับชนบท เพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่ครอบคลุมและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในหลายบริบท

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2566). รายงานสถานการณ์สุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นในประเทศไทย ปี 2566. นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข.
- กัมปนาท อาทิตยตั้ง. (2565). แนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา นครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- จิราเจต วิเศษดอนหวาย. (2567). ลาก่อน VUCA มาแล้ว BANI: ชวน ผอ. ปรับตัวและโรงเรียนให้ทันการเปลี่ยนแปลง. สืบค้นเมื่อ 29 กันยายน 2567, จาก <https://www.educathai.com/knowledge/articles/652>.
- จุฬารักษ์ โสตะ, กษม ชนวงษ์, สุวกิจ ศรีปัดดา, ชนะพล ศรีฤๅชา, วิลาวัลย์ ชมนิรัตน์ และชวลิต หงส์ยนต์. (2567). ภาวะผู้นำจากยุคคว่ำเวิลด์สู่ยุค BANI World. The 14th National and the 10th International PIM Conference 2024, 305-319.
- เจริญ ภูวิจิตร. (2565). ภาวะผู้นำทางการศึกษาโลกยุคผันผวน. สืบค้นเมื่อ 29 กันยายน 2567, จาก <http://www.nidtep.go.th/2017/publish/doc/20220906-1.pdf>.
- ฉวีวรรณ ฉัตรวิไล. (2560). สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินการตามมาตรฐานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- ชูขวัญ รัตนพิทักษ์ธาดา. (2566). สมรรถนะของผู้นำทางการศึกษาเพื่อการอยู่รอดและเติบโตในยุค BANI World. วารสารวิชาการสถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก, 9(1), 16-28.
- ญาณิศา นวลแก้ว. (2567). ภาวะผู้นำการศึกษาศตวรรษที่ 21 ในยุค BANI WORLD. วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย (สพบท.), 6(2), 435-450.
- จิตติยา จันทา. (2567). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค BANI WORLD. วารสารปรัชญาดุษฎีบัณฑิตทางสังคมศาสตร์, 3(2), 18-30.
- ณัฐพล แสงงาม. (2564). สภาพปัญหาและประสิทธิภาพการบริหารกิจการนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- ไทยโพสต์. (2567). ปลัด ศธ.ชี้โลกเข้าสู่ยุคBANI World รวมความปั่นป่วนไว้ทั้งหมด กระทบการศึกษาโดยตรง มอบนโยบายรับมือ อุดเรียนรู้ัดถอย. สืบค้นเมื่อ 25 สิงหาคม 2567, จาก <https://www.thaipost.net/education-news/255668/>.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปกรณรัตน์ สุวรรณภาศรี. (2566). รูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการการเรียนรู้แนวใหม่ของครูโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- ปิยวรรณ วิเศษสุวรรณภูมิ และพิทชยา ตั้งพรไพบุลย์. (2566). กรอบความคิดแบบเติบโต: ทักษะที่จำเป็นแห่งโลกยุคพลิกผัน. วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 51(1), 1-12.
- ผดุงศักดิ์ ธารานสิทธิ์. (2566). แนวทางการบริหารกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี. วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น, 5(4), 39-56.
- วริยา สายสว่าง. (2566). การพัฒนาแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนตามวงจรคุณภาพ เดมมิ่ง (PDCA) สู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา (การบริหารและพัฒนาการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิริยะ กิณขุนทด. (2564). แนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2565). วิธีวิทยาการวิจัย. สำนักพิมพ์ชมรมเด็ก.
- ศิริลักษณ์ นิสสัยพันธุ์. (2565). การบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา (พุทธบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2567). เตรียมรับมืออย่างไร...ในการจัดการศึกษายุค BANI World. นิตยสาร สสวท., 52(248), 28-34.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). เครื่องมือส่งเสริมการขับเคลื่อนประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา). กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2566). การวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานกิจการนักเรียน (เอกสารเผยแพร่). กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุธิดา สมหวังได้. (2566). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- เสาวลักษณ์ พิมพ์ภูลาด. (2564). การวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- อัญชลี ไหมทอง. (2565). การวิเคราะห์สมรรถนะผู้บริหารการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในยุคลึกผัน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- EAE Business School. (2022). The Most In-Demand Soft Skills in 2022: Skills for an Uncertain World. สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2567, จาก <https://www.eae.es/en/news/eae-news/most-demand-soft-skills-2022-skills-uncertain-world>.
- Ibrahim Bafadal. (2019). Standards of competency of Head of School Beginners as Leaders in Learning Innovation. Advances in Social Science, Education and Humanities Research, 382, 13.
- Sergey Bushuyev, Natalia Bushuyeva & Maira Khusainova. (2023). Innovative Development of Educational Systems in the BANI Environment. Scientific Journal of Astana IT University, 14, 104-115.
- Sydanmaanlakka, P. (2002). An Intelligent Organization. Oxford: Capstone, International.